

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ

Випуск XV

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ

м. Рівне – 2023

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF WIND MUSIC IN THE CONTEXT
OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE AND ABROAD
COUNTRIES

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 15

**Rivne
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Академія музики в Кракові імені К. Пендерецького, Польща
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ
Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu
Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 15

**м. Рівне
2023**

УДК 780.8 : 780.64

I – 90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P**Збірник наукових праць видається з 2006 року.**Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 27 квітня 2023 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.** – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Пьотр Лято** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Карпач А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Рада Славінська** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Громченко В.В.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Дніпро;**Сверлюк Я.В.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Гишка І.С.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Овчар О.П.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Харків;**Слупський В.В.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Київ;**Цюлюпа Н.Л.** – кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне;**Закопець Л.М.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Львів.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 15 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2023. – 176 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Наукові статті висвітлюють корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких закладів вищої освіти і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 780.8 : 780. 64

**Збірник індексується в міжнародних науково-метричних базах
Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.
Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2023

© Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, 2023

© Видавництво "Волинські обереги", 2023

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Цюлюпа С.Д. Ретроспектива конкурсу імені В'ячеслава Старченка в культурно-мистецькому просторі України	7
Piotr Lato. Klarinet w twórczości polskich kompozytorów pochodzenia żydowskiego – na przykładzie wybranych utworów Karola Rathausa i Mieczysława Weinberga.....	17
Вовк Р.А. Стипендіальна програма для духовиків 2022/23 н.р. у Дубаї	20
Вар'янюк О.І. Залучення принципів європейських та американських виконавських шкіл у систему щоденних занять на трубі.....	24
Дебера О.М. Еволюція Чернівецького академічного симфонічного оркестру обласної філармонії імені Д. Гнатюка в культурно-мистецькому житті України	28
Терлецький М.М. Історичний огляд концертного репертуару духових оркестрів XVIII – початку XXI століття у кращих його зразках.....	35
Ваврик Р.В. Віхи життєвого і творчого шляху ювіляра	39
Сіончук О.В. Організація музичних фестивалів в Україні та особливості їх проведення в умовах воєнного стану.....	46
Турчинський Б.Р. Зоя Прокудіна – виконавець, педагог класу валторни: життєвий та творчий шлях	50
Пукаляк М.В. До 75-річчя професора Романа Вовка	54
Клевець К.О. Європейське кларнетове виконавство XXI ст.	60
Подганюк Т.В. Зародження романтизму в музичній культурі Європи.....	64
Семочко О.І. Еволюція труби в музичній культурі Львова в контексті європейської інтеграції.....	67
Вівчарик Л.Р. Саксофонове виконавство в музичній культурі Прикарпаття в XX – на початку XXI століття	70
Олійник М.В. Становлення та розвиток духового оркестрового виконавства на Хмельниччині.....	75
Гашпан Я.Р. Флейта в музичній культурі Буковини в XX – поч. XXI ст.	80
Трачук Л.Д., Гоменюк Я.Ю. Еволюція Тульчинського коледжу культури в історії жанру духової музики на Поділлі	83
Приженков О.В. Історичний шлях розвитку басового мідного духового інструменту труби та її попередників.....	86
Старко В.Г. Володимир Семеніченко – очільник львівської фаготової школи другої половини XX ст.	92

Педагогіка та методика духового виконавства

Громченко В.В. До проблеми активізації художньо-усвідомленого виконавства (педагогічний аспект)	97
Палаженко О.П. Специфіка формування музичного слуху у музиканта-духовика в процесі оркестрової виконавської діяльності	101
Закопець Л.М. Специфіка формування морально-естетичних якостей в учнів Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької.....	105
Бондарчук В.І. Сценічне хвилювання, підготовка до публічного виступу виконавця	108
Гишка І.С. Амбушурні негарзди Луї Армстронга.....	111
Закопець М.Л., Фіськов Г.М., Зіза О.О. Вплив інтеграційних процесів на формування фахової компетентності виконавця-духовика у закладах вищої освіти України	116
Филипчук М.С. Особливості навчання здобувачів в естрадному оркестрі у вищих закладах мистецького спрямування	120
Сивохіп В.С. Концерт для гобоя і камерного оркестру Мирослава Скорика крізь призму індивідуального трактування жанру інструментального концерту.....	123
Димченко С.С. До питання еволюції методики гри на ударних інструментах.....	128
Кашперський В.П. Основні принципи та методи формування губного апарату трубача....	135
Ворончак І.І. Загальна характеристика репертуару для поперечної флейти в Австрії та Італії у XVIII столітті.....	140
Максимчук В.В. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу для підготовки фахівців жанру духової музики в мистецьких закладах України.....	143
Віхоть П.І. Наукові та навчально-методичні праці валторністів у системі музичної освіти України.....	146
Дратований Я.М. Практичні заняття у класах духових інструментів закладів початкової мистецької освіти як складова естетичного виховання учнів	149
Лебедь В.О. Скерцо-фуріозо Джордана Гудефіна для сопрано та тенор саксофонів з духовим оркестром як репертуарна новація академічного саксофонного репертуару.....	152
Круль П.Ф. Презентація електронного підручника "Історія виконання на духовних та ударних інструментах України"	156
Відомості про авторів	161
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2012-2022 роки)	164

ми щиро бажаємо йому здійснити цю мрію у здоров'ї, мирі, злагоді, достатку, спокої та щасті, яке професор Вовк завжди бажає всім, з ким спілкується, співпрацює та товаришує.

Висновки. Постать Романа Вовка є важливою фігурою в контексті духового музичного мистецтва України. Професор вніс значний вклад в розвиток своїх учнів та студентів, а також вихованців кафедри, очільником якої викладач працює і сьогодні. Роман Андрійович є тим «генератором», який заряджає навколишнє оточення до плідної та якісної діяльності в своїй царині, що б це не було. Це непересічна особистість, яка намагається завжди йти в ногу з часом, стежити за всіма мистецькими тенденціями. зокрема у галузі "кларнетизму", підтримуючи зв'язки з виконавцями та педагогами міжнародного простору.

УДК 780.8:780.643.1(4) «20»

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6585-853X>

*Клевець К.О.,
м. Рівне*

ЄВРОПЕЙСЬКЕ КЛАРНЕТОВЕ ВИКОНАВСТВО XXI ст.

Анотація. У представленій статті досліджено синтез європейського кларнетового виконавства та української національної школи. Охарактеризовано вплив інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток кларнетового мистецтва де відбувається синтез кларнетового виконавства з іншими мистецькими жанрами, що є важливою складовою для розкриття виконавських можливостей. За допомогою сучасних технологій відбувається взаємодія представників українського та європейського кларнетового виконавства. У статті проаналізовано сучасних представників європейської школи та їхню манеру виконавства через призму впливу національних традицій. Зокрема, було розглянуто тенденцію професійного самовдосконалення та саморефлексії у XXI ст. яка є наслідком розвитку кларнетового мистецтва.

Ключові слова: європейське виконавство, кларнетисти, інформаційно-комунікаційні технології, синтез, національні традиції.

Abstract. The presented article examines the synthesis of European clarinet performance and the Ukrainian national school. The impact of information and communication technologies on the development of clarinet art is characterized, where the synthesis of clarinet performance with other artistic genres takes place, which is an important component for revealing performance opportunities. With the help of modern technologies, there is an interaction between representatives of Ukrainian and European clarinet performance. The article analyzes modern representatives of the European school and their manner of performance through the prism of the influence of national traditions. In particular, the trend of professional self-improvement and self-reflection in the 21st century was considered. which is a consequence of the development of clarinet art.

Keywords: European performance, clarinetists, information and communication technologies, synthesis, national traditions.

Актуальність дослідження. У XXI ст. провідним аспектом розвитку кларнетового виконавства стає його загальнодоступність. За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій відбувається синтез виконавських традицій різних національних шкіл.

Прикладом виконавського синтезу кларнетового мистецтва можна означити взаємодію вищих мистецьких закладів Європи та української національної школи, проведення міжнародних майстер-класів та конкурсів, обмін дослідженнями та виконавським досвідом. Важливим аспектом синтезу виконавства є система отримання грантів, яка дає можливість визначений період часу навчатися традиціям європейського виконавства у Європі та безпосередньо переймати виконавський досвід і впроваджувати його у національній школі.

Сучасне кларнетове мистецтво Європи, безпосередньо впливає на збільшення можливостей для розкриття творчих проявів і здобутків виконавсько-професійних тенденцій в Україні, що відкриває нові перспективи для розвитку та вдосконалення української кларнетово-виконавської школи.

Важливими складовими становлення розквіту епохи кларнетового виконавства у XXI ст. стали: поширення та загальнодоступність знань та умінь, обмін професійними ресурсами, можливість слідкувати за розвитком кларнетового виконавства, зокрема, взаємодіяти з його представниками за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій а також тенденції до професійної виконавської саморефлексії.

Вагому роль у розповсюдженні виконавських традицій кларнетового мистецтва відіграють представники національно-виконавських шкіл та їхня діяльність.

Виконавсько-кларнетові школи Європи містять великий пласт представників, серед яких багато винахідників, дослідників, виконавців, педагогів, та відомих віртуозів: І. Мюллер, Г. Клозе, Д. Бонаде, Е. Кавалліні, Л. Улах, М. Аррінйон, П. Мімар, Й. Відман, К. Ляйстер, Б. Круссель та ін.

Аналіз досліджень. З українських науковців які досліджували духове мистецтво можна означити що про сучасні європейські кларнетово-виконавські школи та їхніх представників згадував у своїй праці «Історія духового музично-виконавського мистецтва» В. М. Апатський. Про становлення та розвиток виконавських шкіл, зокрема, про кларнетистів можна знайти відомості у праці В. О. Богданов та Л. Д. Богданова. Дослідження кларнета проводив Р. А. Вовк. Становлення особистості кларнетиста та розвиток його віртуозності досліджували: З. П. Буркацький, К. Е. Мюльберг, О. П. Палаженко, В. М. Алтухов та ін.. Важливо охарактеризувати що В. В. Громченко у своїй статті «Синтез мистецтв як жанровий критерій інструментального соло» висвітлює тенденції розвитку виконавства які є характерними зокрема і для ХХІ ст.

Багато з цих праць слугують фундаментом для розвитку української кларнетово-виконавської школи та впровадження її традицій у європейські виконавські цінності.

Необхідним є окреслити найбільш відомі європейські виконавські школи: французька, італійська, німецька, шведська, польська, британська та інші, які не ввійшли у цей перелік.

Характеризуючи найвідоміші національно-виконавські школи в історії мистецтва Європи можна поділити їх на базові – які сформувалися від початку історії створення інструмента це німецька і французька, та національні школи які виникли на підґрунті їхніх виконавських традицій та вдосконалили їх своїми національними традиціями, зокрема: італійська, шведська, австрійська, польська, британська та ін.

Представники кларнетово-виконавських шкіл протягом всієї історії існування духового мистецтва виконують роль провідних творців та експериментаторів гри на інструменті, серед них: А. Штадлер, Г. Баерман, Г. Клозе, Г. Дайген, А. Принц, Л. Бассі, К. Гепферт та ін..

Варто означити, що ця тенденція спостерігається і у ХХІ ст. де провідні європейські кларнетисти є учасниками, дизайнерами та розробниками у відомих фірмах виробників кларнета та мають змогу випробовувати нові технічні вдосконалення та творити новий стиль гри. Творча діяльність європейських виконавців також наслідує своє минуле, представники національних шкіл створюють нові музичні твори які самі ж виконують, шукають новий підхід та засоби виконавства, синтезують кларнетове мистецтво з хореографічними та кінофотографічними жанрами.

Серед багатьох сучасних кларнетистів найбільший внесок у розвиток та процвітання європейських виконавських шкіл привносять відомі та видатні виконавці які вирізняються з-поміж інших своїм професійно-творчим підходом до гри на інструменті та інтелектуально-дослідницьким мисленням: М. Фрост, К. Джуфреді, З. Кітовський, Д. Блісс, Н. Бальдейру та ін. Зокрема, вони прославляють свою національну школу та відкривають її для публіки займаючись активною мистецькою діяльністю.

Мета статті. Охарактеризувати синтез європейського та українського кларнетового виконавства у ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. У ХХІ ст. можливостей для реалізації музиканта як відомого виконавця який представляє традиції національної школи сформувалося значно більше ніж у минулі століття, що спричинило великий ріст конкуренції між кларнетистами та утворення тенденцій до професійно-мистецького самовдосконалення.

Розвиток сучасного кларнетового виконавства має вплив на більшість національних шкіл в Європі, та окреслює зміни у критеріях визначення професійності провідного музиканта, які залежить не тільки від його майстерної технічної гри, але й вміння створити художньо-емоційну атмосферу, та вміння володіти інформаційно-комунікаційними технологіями [8, с. 110 – 114].

Аналізуючи призначення кларнетово-виконавських шкіл, зокрема, і європейських варто підкреслити, що воно полягає у розвитку мистецької духової освіти, збільшення кількості талановитих виконавців, поширення наукових досліджень і відповідної літератури про витоки та розвиток національних шкіл.

Окреслюючи призначення кларнетового виконавства як самостійного явища яке направлено на музичне відтворення задуму композиторського твору, можна врахувати що воно також слугує засобом для передачі культурних і національних цінностей а також сприяє їхньому поширенню, що діє і у ХХІ ст. [6, с. 113].

У ХХІ ст. європейське кларнетове виконавство налічує значну кількість досліджень та відомих виконавців котрі є базовим елементом для створення умов розвитку технічного прогресу

національних шкіл. Кларнетове мистецтво стає загальнодоступним серед великої аудиторії слухачів та музикантів, поширюється знання про професійну діяльність виконавців, які постійно влаштовують виступи у багатьох країнах та організують суспільну згуртованість митців навколо себе.

Завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям та міжнародним зв'язкам, Україна має можливість у XXI ст. бути частиною європейських тенденцій та культивувати власну професійну школу виконавського мистецтва поширюючи свої національні традиції на одному рівні з провідними дослідниками кларнетового мистецтва у Європі.

Протягом XXI ст. стає поширеним вживання слів стара та нова виконавська школа, що поділяє представників на дві різні категорії.

Представники старої кларнетово-виконавської школи у Європі сформували та заклали фундамент для розвитку кларнетового мистецтва, а представники нової виконавської школи змінюють підхід до виконавства та відкривають нові можливості інструмента, розвивають сучасний підхід до навчання кларнетового виконавства.

Європейське кларнетове виконавство XXI ст. це «Нова» виконавсько-кларнетова школа, яка складається з провідних спеціалістів, дослідників та професійних кларнетових виконавців.

Характерним для нової виконавсько-кларнетової школи є: публічність професійних здобутків кларнетистів, професійність підходу до виконавства, синтез кларнетової музики із різними жанрами мистецтва, новий підхід до навчання молодих музикантів, взаємозв'язки з національно-виконавськими школами, синтез виконавських традицій національних шкіл за допомогою міжнародних зв'язків.

Щоб зрозуміти цінність творчого внеску сучасних кларнетистів у нову європейсько-виконавську школу не потрібно оглядати усіх її представників, адже, проаналізувавши найвідоміших з них можна сформуванати загальне враження про систему стандартів та виконавських традицій у Європі протягом XXI ст..

Розглядаючи французьку кларнетову школу XXI ст. яка є однією з найавторитетніших на даний період часу, можна окреслити її професійні характеристики через призму аналізу манер виконавства та публічну діяльність видатного представника, який зміг увібрати усі її якості та традиції та представити їх для широкої аудиторії.

Авторитетним представником нової французької кларнетово-виконавської школи є Ніколас Бальдейру (1979 р. н.). Кларнетист для якого характерним є виконання творів барокового та класичного стилів. Виконуючи музику проявляє збагачений тембром звук, ніжне та плавне звуковедення. Вибір концертного репертуару спрямований на камерні твори та класичні концерти з оркестром. Будучи провідним французьким кларнетистом XXI ст. він наслідує традиції своєї школи та співпрацює із Французькою фірмою виробників кларнета Буффе [9].

Італійська культура яка характеризується своєю емоційністю виконавства, також поширює власні тенденції та розкриває свій стиль у XXI ст. Яскравим прикладом уособлення італійських традицій виконавства можна вважати відмінного кларнетиста Коррадо Джуффреді (1963 р. н.) [9].

Коррадо будучи видатним представником італійської кларнетово-виконавської школи XXI ст. репрезентує національні традиції через власну творчу діяльність. Манера виконавства К. Джуффреді є емоційним проявом гри завдяки інструменту за допомогою віртуозних прийомів гри, які додають колориту звучанню.

Виконуючи твори він надає перевагу технічним та швидким пасажам, різного виду музичним прикрасам та сучасним прийомам гри на кларнеті. Не зважаючи на свій вік, веде активну творчу діяльність, має велику кількість прихильників та проявляє себе віртуозним і вмотивованим виконавцем.

Представник шведської національної школи Мартін Фрост (1970 р. н.) також відноситься до прогресивних кларнетистів XXI ст. Чутлива та епічна манера виконавства. Виконує класичні концерти в сучасному стилі. Характерною його особливістю є поєднання власної гри з кінорежисерськими та танцювальними технологіями, що створює враження захопленості та зануреності у виконавство [9].

Серед усіх вище згаданих кларнетистів, представників європейського виконавства, варто окреслити відомості про Сабіну Майер (1959 р. н.), про неї згадував український науковець Володимир Апатський у книзі «Історія духового музично-виконавського мистецтва». Представниця німецької кларнетово-виконавської школи XXI ст.. В її репертуарі класичні твори, виступає в камерних ансамблях та симфонічних оркестрах. Акуратна та стримана манера виконавства. Сабіна Майер є видатним представником німецької кларнетово-виконавської школи XXI ст. та взаємодіє із сучасними технологіями, зокрема має велику аудиторію прихильників її виконавства [1, с. 98 – 99].

Сучасне кларнетове мистецтво є багатограним не тільки у сфері національних традицій, але і виражається своїми тенденціями до розвитку віртуозних виконавських здібностей у представників національних шкіл ще у ранньому виконавстві за допомогою професійної рефлексії, яка є необхідною для того щоб виконавець проаналізував своє призначення та розвинув виконавські здібності спираючись на внутрішнє розуміння [7, с. 77].

Щоб звернути увагу на цю тенденцію яка спрямована на прогресивний розвиток кларнетово-виконавських шкіл починаючи з кінця ХХ та початку ХХІ ст. важливо означити її цінність в сучасному світі та варто проаналізувати представників які є прикладом для розгляду цього твердження. Нова британська кларнетово-виконавська школа та її представник Джуліан Блісс (1989 р. н.). Здобутки молодого виконавця можна описати як характерні для видатних. Навчався в школі музики у 8 років, а отримав диплом аспіранта в університеті Індіани у 12 років. Він створив власний дизайн для кларнета. У віці 21 року організував власний септет. За свою кар'єру мав змогу грати з найкращими світовими музикантами, що свідчить про його рівень професійності як виконавця. Свої здобутки Джуліан збагачує і на сьогоднішній час та веде концертну діяльність [9].

Також, вище означена тенденція є характерною і для французької кларнетово-виконавської школи. Представником цієї школи є Рафаель Север (1994 р. н.). У віці 8 років він почав грати на кларнеті у Консерваторії Нанта, в 14 років його прийняли у Вищу національну консерваторію Парижа де у 18 років отримав ступінь магістра мистецтв з високою відзнакою. Продовжує свою творчу діяльність на цей час є солістом багатьох відомих французьких оркестрів [9].

Висновки. Стандарти розвитку європейських кларнетово-виконавських шкіл у ХХІ ст. розкривають перед представниками такі можливості як: підняття культурного рівня, поширення виконавських традицій, синтез виконавства з іншими жанрами мистецтва, публічність творчих здобутків та досліджень. Зокрема, вагомий аспект розвитку тенденції до публічності у кларнетовому виконавстві формує спрямованість представників на професійному самовдосконаленні яке є характерною ознакою ХХІ ст. та впливає на розкриття усіх здібностей виконавця, які гармонійно поєднуються у ньому та допомагають рухатися в напрямку самовираження і здобуття віртуозної майстерності.

Перспективи подальших досліджень. Під час дослідження мною було проаналізовано тенденції розвитку європейських кларнетово-виконавських шкіл ХХІ ст.. Вдалося охарактеризувати вплив національних традицій на кларнетове виконавство через призму аналізу представників ХХІ ст. що дозволяє глибніше розглянути проблематику виконавського самовдосконалення і порівняти традиції європейської та української виконавських шкіл.

Дотично до цієї тематики мною було розглянуто американську виконавську школу та вплив її традицій на виконавство. Американська кларнетово-виконавська школа ХХІ ст. як потужний осередок об'єднання багатьох митців з різними традиціями. Більшість традицій Американської виконавської школи ХХІ ст. об'єднав у своєму виконавстві Девід Кракауер (1956 р. н.). Характерно, що ідея об'єднання різних частин національно-виконавських традицій Америки, виражається у майстерності музиканта виконувати твори авангардного, класичного стилю, джазу та клезмера. Манера виконання в сучасному та передовому стилі, передає всю сутність прогресивного американського суспільства.

Однак, варто підкреслити що американське виконавство не було детально мною розглянуто та в подальшому потребує більш розширеного дослідження.

Список використаних джерел

1. Апатський В. М. История духового музикально-исполнительского искусства Т.2. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2004. 320 с.
2. Буркацький З. П. Особистісно орієнтований підхід до віртуозності кларнетиста. Одеса: Друкарський дім, 2010. 166 с.
3. Громченко В. В. Імпровізація як художня основа жанру музики для інструмента соло (на прикладі духового музично-виконавського мистецтва). *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. В. 2. Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2014. 17 – 21 с.
4. Громченко В. В. Синтез мистецтв як жанровий критерій інструментального соло (на прикладі творів для духових інструментів). *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя*. В. 8. Рівне: Волинські обереги, 2016. 55 – 59 с.
5. Зеленін В. В. Самоактуалізація виконавця як феномен музичного смислоутворення. Теоретичні та практичні аспекти музичного смислоутворення. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського*. В. 60. Київ: НМАУ ім. Чайковського, 2006. 196 – 201 с.
6. Палаженко О. П. Методологічні основи формування компонентної структури виконавських умінь музиканта-духовика. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної*

культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць. Випуск 10 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2018. 111 – 115 с.

7. Сверлюк Я. В. Розвиток професійної рефлексії у майбутніх виконавців-інструменталістів. Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць. Випуск 6 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2014. 76 – 79 с.

8. Сверлюк Я. В. Художні засади музичного виконавства. Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць. Випуск 5 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2013. 110 – 114с.

9. Список кларнетистів: URL: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_clarinets

УДК 788.64.1/5(43)

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0001-4435-2302>

*Подганюк Т.В.,
м. Рівне*

ЗАРОДЖЕННЯ РОМАНТИЗМУ В МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ЄВРОПИ

Анотація. В статті досліджено музику епохи романтизму яка являється епохою в історії європейської професійної музики, що охоплює в основному кінець першої чверті XIX століття – перше десятиліття XX – го століття. Музичний романтизм є прямим спадкоємцем класицизму, який безпосередньо «перейшов» в романтизм в процесі розвитку композиторського мислення, оркестрового стилю, музичної драматургії, системи виразних засобів, зміни кола музичних образів. Це найбільш яскраво виразилося в творчості К. М. фон Вебера, Л. В. Бетховена і його молодшого сучасника Ф. Шуберта, якого зазвичай і вважають першим романтиком.

Виникненню романтизму особливо сприяли події Великої французької революції, що було особливо акцентовано в світському музикознавстві і вплинуло на періодизацію історії музики.

Симптоматичним для цієї епохи стала поява типу вільного художника-музиканта, не пов'язаного узами світської чи церковної служби.

Найбільш важливою рисою романтичної музики вважається безпосереднє вираження світу людських почуттів, свобода самовираження, не обмеженого матеріально рамками умовностей. Це пов'язано з більшою насиченістю музичної мови, подоланням класичних нормативів. Особливо помітні зміни, що відзначили романтичну гармонію і склад симфонічного оркестру. У епоху романтизму основоположними класичними жанрами стали – соната, симфонія, опера – яка також не залишилась без уваги композиторів, але децю набула іншої структури.

Ключові слова: романтизм, жанр, композитор, соната, симфонія.

Abstract. The article examines the music of the era of romanticism, which is an era in the history of European professional music, covering mainly the end of the first quarter of the 19th century – the first decade of the 20th century. Musical romanticism is the direct heir of classicism, which directly "transitioned" into romanticism in the process of developing the composer's thinking, orchestral style, musical dramaturgy, the system of expressive means, and changes in the range of musical images. This was most vividly expressed in the work of K. M. von Weber, L. V. Beethoven and his younger contemporary F. Schubert, who is usually considered the first romantic.

The events of the Great French Revolution especially contributed to the emergence of romanticism, which was especially emphasized in secular musicology and influenced the periodization of the history of music.

Symptomatic for this era was the emergence of a type of free artist – musician, not bound by ties of secular or church service.

The most important feature of romantic music is considered to be the direct expression of the world of human feelings, the freedom of self-expression, not materially limited by the framework of conventions. This is due to the greater richness of the musical language, the overcoming of classical norms. The changes that marked the romantic harmony and composition of the symphony orchestra are especially noticeable. In the era of romanticism, the fundamental classical genres became – sonata, symphony, opera – which also did not remain without the attention of composers, but acquired a slightly different structure.

Key words: romanticism, genre, composer, sonata, symphony.

Постановка проблеми. Нова соціальна та культурна ситуація в різних країнах світу, зокрема в Україні значно сприяє оновленню змісту професійного музичного виконавства та музичної освіти. Поступово вона набуває гуманістичного характеру, надаючи пріоритету загальнолюдським цінностям.

Наукове видання

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК 15

Редактор-упорядник
Степан Цюлюпа

Верстка
Віталій Власюк

Підписано до друку 22.05.2023 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсет.
Гарнітура "Times". Друк цифр. Ум. друк. арк. 20,46. Наклад 100 пр. Зам. 34.

Видавництво "Волинські обереги".

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано в друкарні видавництва "Волинські обереги".